

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Видається з 1964 р.

№ 620

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Відповідальний редактор – проф., д-р філол. наук Левко Полюга

Львів
Видавництво Національного університету «Львівська політехніка»
2008

УДК 800

Вісник: Проблеми української термінології. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2008, № 620. – 308 с.

У Віснику опубліковано статті, які розкривають такі тематичні напрями: теоретичні засади термінознавства та лексикографії, лексикографія та міжмовні зв'язки, нормування та стандартизація термінології, термінологія природничих та гуманітарних знань.

Для науковців і фахівців різних галузей знань, а також викладачів і студентів навчальних закладів.

*Рекомендовано вченою радою Національного університету «Львівська політехніка»
(протокол № 10 засідання від 4.03.2008 р.)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації
серія КВ № 13038-1922Р від 20.07.2007 р.*

Редакційна колегія:

проф., д-р філол. наук Левко Полюга (відповідальний редактор);
проф., д-р філол. наук Олександра Сербенська (заступник відповідального редактора);
доц., канд. філол. наук Оксана Литвин (відповідальний секретар);
проф., д-р філол. наук Флорій Бацевич;
доц., канд. філол. наук Геннадій Вознюк;
проф., д-р фарм. наук Марія Ганіткевич;
проф., д-р техн. наук Ярослав Гумницький;
проф., д-р філол. наук Софія Денисенко;
доц., канд. філол. наук Володимир Задорожний;
с.н.с., канд. філол. наук Анатолій Івченко;
проф., д-р філол. наук Ірина Кочан;
доц., канд. техн. наук Леонід Сніцарук;
доц., д-р філол. наук Олена Левченко;
проф., канд. філол. наук Тихін Лещук;
проф., д-р техн. наук Богдан Рицар;
с.н.с., канд. техн. наук Роман Рожанківський;
проф., д-р техн. наук Богдан Стадник;
проф., д-р філол. наук Михайло Худаш.

Адреса редакційної колегії:

*Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. С. Бандери, 12, Львів-13, 79013*

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТЕРМІНОЗНАВСТВА ТА ЛЕКСИКОГРАФІЇ НОРМУВАННЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ	3
<i>Кияк Т.</i> Вузькогалузеві терміни як основа формування та квазіреферування фахових текстів	3
<i>Пшенична Л., Шевченко В., Шишкіна Н.</i> Термінологічна робота: науковий текст як джерело нових знань	6 12
<i>Кочан І.</i> Варіанти і синоніми термінів з міжнародними компонентами	14
<i>Моргунок В.</i> Творення, вживання та йменування слів, яким властива категорія виду	20
<i>Гінзбург М.</i> Синтаксичні конструкції у фахових текстах: практичні висновки з рекомендацій мовознавців	26
<i>Васенко Л., Дубічинський В., Крimeць О.</i> Деякі аспекти вивчення фахової української мови	33
<i>Куземська Н.</i> Нове в новому «українському правописі»	37
<i>Медведь О.</i> До уточнення характеру та рівневої типології термінологічної системності	45
<i>Павлова О.</i> Терміни, професіоналізми і номенклатурні знаки (до проблеми класифікації спеціальної лексики)	49
<i>Рицар Б., Рожанківський Р., Микульчик Р.</i> Транслітерування українських текстів з кирилиці в латиницю	55
<i>Булик-Верхола С.</i> Вторинна номінація як спосіб творення музичних термінів в українській мові	62
<i>Гордієнко О., Корнілов М., Голуб О., Ісаєв С., Толмачова В., Ковтун О.</i> Сучасна хімічна термінологія та номенклатура органічної хімії	66
<i>Куньч З.</i> Умотивованість терміна як передумова стандартизації науково-технічної термінології	70
<i>Крimeць О.</i> Проблема визначення семантичної структури технічного терміна	74
<i>Фаріон І.</i> Еволюція лінгвонімів «язик – мова»	79
<i>Южакова О.</i> Ономазіологічна структура термінів з атрибутивним(-и) компонентом(-ами) (на матеріалі термінології холодильної техніки)	84
<i>Скорейко-Свірська І.</i> Загальні тенденції фонетико-графічної асиміляції науково-технічних термінів англо-мовного походження	91
<i>Чуєшкова О.</i> Про поняття оптимальної довжини терміна (на матеріалі економічної термінології)	95
<i>Мартиняк О.</i> Явище синонімії у термінологічній лексиці	100
<i>Микульчик Р.</i> Синонімія термінів з прізвищевими компонентами у фізичній терміносистемі	104
<i>Теглівець Ю.</i> Особливості синонімії складених назв із семою ‘вода’	107
ЛЕКСИКОГРАФІЯ ТА МІЖМОВНІ ЗВ’ЯЗКИ	110
<i>Карпіловська Є., Кочерга О., Мейнарович Є.</i> Українська наукова мова в академічному «Російсько-українському словникові» за редакцією А. Кримського та С. Єфремова	110
<i>Левченко О.</i> Словники порівнянь у сучасній фразеографії	116
<i>Денисенко С., Микитка І.</i> Збільшення фахової лексики зі спеціальностей біологічного профілю (на матеріалі німецької мови)	122
<i>Зубков М.</i> Сучасний політехнічний російсько-український словник-довідник	125
<i>Думанська Л.</i> Особливості архітектурних термінів (на матеріалі «Словника будівельної термінології» С. Булди)	133
<i>Задорожний В., Петришин Г.</i> До питання німецько-української термінології з історії архітектури та містобудування	136
<i>Цимбал Н.</i> Мотиваційний словник будівельної лексики української мови: концепція створення	139
<i>Комова М.</i> Класифікація термінологічних словників	144
<i>Плескач В.</i> Два словники	148

<i>Гайдучок В., Дерпак О.</i> Вихід у світ російсько-українського словника з аграрної механіки та енергетики	153
<i>Середницька А.</i> Метод відбору реєстрових одиниць ідеографічного словника дієслів переміщення української мови	156
<i>Кузик З.</i> Деякі зауваги до науково-технічного термінологічного перекладу з німецької мови в галузі фотограмметрії	160
<i>Файчук Т.</i> Господарські порадики XVIII ст.	163
<i>Дорошенко С.</i> З історії лексикографічного опису українських термінів нафтогазової промисловості	167
<i>Бондарчук Л.</i> Метафорична номінація загальноекономічної фахової лексики англійської мови .	171
<i>Пілецька Н.</i> Економічна термінологія як об'єкт дослідження	175

ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРИРОДНИЧИХ ЗНАТЬ **182**

<i>Блудша М.</i> Гніздо термінів на позначення явищ, пов'язаних із магнетизмом, за термінологічними словниками XX сторіччя	182
<i>Мищенко Н.</i> Проблеми стандартизації термінів з інженерії якості програмних систем	193
<i>Колган О.</i> Антонімія української гірничої термінології	200
<i>Нікуліна Н.</i> Архітектоніка транспортної термінологічної мегасистеми в українській мові . .	204
<i>Денисюк В.</i> Фразеологізми з назвами – анатомічними термінами в українській мові XVI-XVII ст. (на прикладі номена <i>нога</i>)	208
<i>Луковенко Т.</i> Функціонування українських номенклатурних лексем у гомеопатичній галузі .	214
<i>Іваненко І.</i> Проблеми кодифікації української логопедичної термінології	218
<i>Цісар Н.</i> Ономазіологічні аспекти вивчення метафори (на матеріалі медичної термінології) . .	224
<i>Лисенко В.</i> Синонімні прикметники в українській анатомічній термінології	228
<i>Руденко С.</i> Семантика посткореневих морфем запозичених термінів глютонії	233
<i>Казанюк О.</i> Термінотворення у садово-парковому господарстві	239
<i>Семко Н., Гошко Л., Польна Л., Якобчук Т.</i> Базові елементи терміносистеми сільського господарства	242
<i>Задояна Л.</i> Синонімія в сучасній українській термінології цукрового виробництва	246

ТЕРМІНОЛОГІЯ ГУМАНІТАРНИХ ЗНАТЬ **250**

<i>Бацевич Ф.</i> Проблеми і термінологічний апарат сучасної лінгвістичної прагматики	250
<i>Андрейчук Н.</i> Парадигма як термін	254
<i>Коломийцева В.</i> Найменування еліптичних конструкцій в системі лінгвістичної термінології	258
<i>Мачай Т.</i> Ступінь складності термінологічних одиниць як чинник розвитку смислу науково-технічного тексту	264
<i>Зелінська О.</i> Назви Бога та Ісуса Христа у прозових текстах періоду бароко	268
<i>Безпала Н.</i> Лексема <i>гріх</i> у системі термінології етики в українській мові XVI–XVII ст. . . .	274
<i>Царенко О.</i> Лексико-семантична опозиція <i>добро/зло</i> в Києво-Печерському патерику	280
<i>Кучеренко С.</i> Історіографічна ситуація: становлення поняття	285
<i>Бабенко В.</i> До характеристики терміна «телевізійний текст»	288
<i>Криськів М.</i> Мовленнєвий аспект юридичної діяльності	291
<i>Грегуль Г.</i> Вимоги до юридичних термінів	294
<i>Бардіна Л., Назаренко Н.</i> Питання вмотивованості запозичення спортивних термінів-неологізмів	298

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ПРІЗВИЩ **302**

ТЕРМІНОГРАФІЧНА СЕРІЯ

СловоСвіт

Започатковано у 2000 році

Головний редактор серії – голова ТК СНТТ д.т.н., проф. Рицар Б. Є.

http://www.lp.edu.ua/tc.terminology/TK_vocab.htm

№ 1

Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля / Уклад. Т. Балабан – Львів: Вид-во Держ. ун-ту «Львів. політехніка», 2000. – 400 с.

№ 2

Російсько-український тлумачний словник з теплоенергетики / Уклад. Й. Мисак, М. Крук та ін. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2001. – 412 с.

№ 3

Англійсько-український словник з профілактичної та екологічної токсикології / Уклад. А. Маненко, Т. Балабан, Н. Хоп'як. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 112 с.

№ 4

Російсько-українсько-польський словник з гідравліки та сантехніки / Уклад. С. Шнерх, Н. Лещій. – Львів: ЕКОінформ, 2002. – 326 с.

№ 5

Комова М. Українська термінографія (1948-2002): Бібліограф. покажчик. – Львів: Ліга-Прес, 2003. – 112 с.

№ 6

Анатоль Вовк: Біобібліографія вчених-термінологів України / Ред. Б. Рицар, М. Комова. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 64 с.

№ 7

Олекса Горбач: Біобібліографія вчених-термінологів України / Ред. Б. Рицар, Р. Микульчик. – Львів: Ліга-Прес, 2004. – 296 с.

№ 8

Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури в 2-х тт. Том 1: Російсько-український словник термінів будівництва й архітектури / Уклад. С. Жуковський, Р. Кінаш, Л. Полюга, В. Базилевич. – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 960 с. – Диск з електронною версією.

№ 9

Російсько-український словник з інженерних технологій / Уклад. М. Ганіткевич, Б. Кінаш. – Львів: Ліга-Прес, 2006. – 1024 с. – Диск з електронною версією.

№ 10

Англійсько-український глосарій виробів *Microsoft*®: громадська редакція / За ред. Б. Рицара.
– Львів: ЕКОінформ, 2006. – 208 с.

№ 11

П'ятимовний словник інсталяційних термінів: українсько-російсько-польсько-англійсько-німецький словник / Уклад. С. Шнерх – Львів: ЕКОінформ, 2007. – 269 с.

№ 12

Російсько-український коксохімічний словник / Уклад. Рудика В., Брайловська Н., Зінгерман Ю., Коцюба Г., Шаповал Ю., Шевгота А. – Харків, 2007. – 504 с. – Диск з електронною версією.

№ 13

Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури в 2-х тт. Том 2: Українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури / Уклад. С. Жуковський, Р. Кінаш, Л. Полюга, В. Базилевич, Н. Дрівко – Львів: Ліга-Прес, 2007. – 488 с. – Диск з електронною версією.

ГОТУЄТЬСЯ ДО ВИДАННЯ

Українсько-англійський та англійсько-український словник з електроніки / Уклад. Б. Рицар, Л. Сніцарук. – близько 40 тис. термінів.

ТК СНТТ запрошує укладачів словників, термінологів і філологів
до співпраці у термінографічній серії *СловоСвіт*.

ВАШІ ПРОПОЗИЦІЇ ПРОСИМО НАДСИЛАТИ НА АДРЕСУ ТК СНТТ:

79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12
Національний університет «Львівська політехніка», гол. корпус, к. 237
тел.\факс: (032) 258-22-56
е-пошта: rytsar@polynet.lviv.ua
інтернет-сторінка: www.lp.edu.ua/tc.terminology

**Редколегія збірника наукових праць
Вісник Національного університету «Львівська політехніка»
Серія: «Проблеми української термінології»
приймає статті для публікації на 2009 рік**

Згідно з Додатком до постанови ВАК України від 02 липня 2008 р. № 1-05/6 Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» (мовознавство) входить до переліку № 21 наукових фахових видань з філологічних наук, у яких можна публікувати результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

До Вісника приймають статті, матеріали яких раніше не були опубліковані, з таких проблем української термінології: теоретичні засади термінознавства та лексикографії; лексикографія та міжмовні зв'язки; унормування та стандартизація термінології; термінологія природничих знань (науково-технічна, хеміко-біологічна, охорона здоров'я, сільськогосподарська тощо); термінологія гуманітарних знань (мовознавча, суспільно-політична, правнича, військова, спортивна, філософсько-богословська тощо).

Редколегія розглядає статті написані й оформлені згідно з вимогами ВАК України. Докладнішу інформацію про оформлення статті та подання матеріалів розміщено на інтернет-сторінці ТК СНТТ:

http://www.lp.edu.ua/tc.terminology/TK_Wisnyk.htm

Адреса редакційної колегії:
79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12
Національний університет «Львівська політехніка», гол. корпус, к. 237
тел./факс: (032) 258-22-56
е-пошта: rytsar@polynet.lviv.ua